

ги спеціаліста знаходяться оборонні укріплення Поділля і Подністров'я. Розвідки на Маціорському, Григорівському, Немирівському, Нижнеольчедаєвському, Ломозівському, Дерешовецькому, Рухотинському та багатьох інших городищах дозволили поставити питання про наявність у регіоні оборонної системи раннього залізного віку. Масштабні розвідки на багатьох поселеннях цього періоду стали основою для археологічної карти регіону.

Спеціаліст проводить значну узагальнюючу роботу, вивчаючи поховальний обряд, поселенську структуру і житлобудівництво, господарство і різноманітні категорії матеріальної культури. Досліджується історія науки, постаті багатьох учених. З-під його пера вийшло понад 130 наукових робіт.

П'яте десятиліття триває викладацька робота вченого. Сотні й тисячі випускників отримали ґрунтовні знання, традиційно подані у творчому й інноваційному стилі викладання спеціаліста, що завжди тісно поєднується з практичною роботою. А.Ф. Гуцал — автор багатьох науково-методичних програм, статей, посібників і підручників. Організовано студентську археологічну конференцію, що регулярно залучає до своєї роботи молодих вчених країни і зарубіжжя.

Ювіляр — активний учасник краєзнавчого руху, пам'яткоохоронної та музеєзнавчої роботи.

У своє восьме десятиліття Анатолій Федорович входить сповненим творчих сил і наукових планів. Побажаємо йому втілення всіх замислів, натхнення та довголіття на науковій ниві!

О.Д. МОГИЛОВ, С.А. СКОРИЙ

ДО 65-РІЧЧЯ В'ЯЧЕСЛАВА ЮРІЙОВИЧА МУРЗИНА

Наприкінці цього року відомому українському вченому, археологу, скіфознавцю, лауреату Державної премії України, доктору історичних наук, професору Мурзину В'ячеславу Юрійовичу виповнюється 65 років.

Ювіляр народився 4 вересня 1951 р. у м. Мелітополь Запорізької обл. Ще у 14-річному віці юнаку поталанило потрапити до археологічної експедиції, яку очолювали фахівці ранньої залісної доби О.І. Тереножкін і В.А. Іллінська. Ця зустріч на довгі роки обумовила коло наукових інтересів В.Ю. Мурзіна — вивчення історії та культури скіфів.

По завершенні навчання на історичному факультеті Харківського державного університету, молодий науковець отримав диплом із відзнакою та вступив до аспірантури Інституту археології АН УРСР (нині Інститут археології НАН України). Потім Ю.В. Мурзін почав працювати в цій же установці, де пройшов шлях від молодшого наукового співробітника до завідувача відділом скіфо-сарматської археології.

Після захисту кандидатської дисертації (1979 р.) В.Ю. Мурзін очолював ряд архео-

логічних експедицій, зокрема українсько-німецьку, яка працювала понад 20 років і була однією з найбільших в Україні. Співробітники експедиції завершили дослідження скіфського царського кургану Чортотлик поблизу м. Нікополь, а згодом розпочали розкопки величезного Більського городища скіфської

доби та курганів скіфського часу в його окрузі (Полтавська обл.). За матеріалами Чортomla В.Ю. Мурзіним, разом з А.Ю. Алексеевим та Р. Ролле, була видана фундаментальна монографія «Чертомлык. Скифский царський курган IV в. до н. э.» російською (К., 1991) та німецькою (Mainz, 1998) мовами.

Слід підкреслити, що на той час ювіляр був автором уже двох монографій — «Скифская архаика Северного Причерноморья» (К., 1984) та «Происхождение скифов: основные этапы формирования скифского этноса» (К., 1990), що отримали неабияку популярність у царині скіфознавства. В останній праці були сформульовані основні наукові тези, що потім були реалізовані в докторській дисертації В.Ю. Мурзіна «Происхождение и ранняя история скифов» (К., 1992).

У 2003 р. у зв'язку із життєвими обставинами та смертю батька В.Ю. Мурзін повернувся до м. Запоріжжя і почав працювати у Запорізькому юридичному інституті МВС України. Характер нової роботи стимулював В.Ю. Мурзіна здобути другу вищу освіту і отримати кваліфікацію спеціаліста-юриста за спеціальністю «Правознавство». Це дозволило йому, разом із подальшою розробкою скіфської проблематики, зайнятися правовими аспектами збереження культурно-історичної спадщини. В.Ю. Мурзін видав низку робіт, пов'язаних із цією темою, зокрема навчально-методичний посібник для магістрів «Роль юристів та правоохоронців у збереженні культурно-історичної спадщини» і монографію «Збереження культурно-історичної спадщини у світлі сучасного законодавства України».

В.Ю. Мурзін неодноразово виїжджав за кордон у наукові відрядження. Організовував і очолював виставки археологічних матеріалів України в Австрії та Німеччині, брав участь у міжнародних наукових конференціях. Серед них слід назвати міжнародну конференцію «Кочовики Східної Європи» (Шлезвіг, Німеччина), доповіді на наукових сесіях українсько-

румунської комісії з питань історії, археології, етнографії та фольклору, міжнародну конференцію, присвячену скіфо-античній археології в університеті м. Бредфорд (Велика Британія). Під час тижня української культури та науки у Франції В.Ю. Мурзін виступав із публічною лекцією в університеті Сорбонна (Париж).

Наукову та науково-педагогічну роботу ювіляр поєднує з популяризацією археології. Він підготував для державної ТРК «Запоріжжя» та ТРК «Юг» (Бердянськ) цілу низку телевізійних передач, що присвячені давній історії Півдня України і користуються значною популярністю серед мешканців м. Запоріжжя і області. В.Ю. Мурзін видав кілька цікавих науково-популярних книжок з археологічної тематики та регулярно публікується в обласній пресі.

В.Ю. Мурзін — відповідальний редактор альманаху «Історія зброї та військової справи», член редколегій періодичних наукових видань: «Музейний вісник» (видання Запорізького краєзнавчого музею), «Культурологічний вісник» (видання Запорізької обласної адміністрації та Запорізького національного університету), «Світ без кордонів» (видання Класичного приватного університету), «Старожитності Степового Причорномор'я і Криму» (видання Запорізького національного університету та Запорізького краєзнавчого музею), «Керамологічний вісник» (видання Інституту керамології НАН України).

В.Ю. Мурзін опублікував близько 250 наукових праць, у тому числі 10 монографій (індивідуальних та у співавторстві), чотири науково-популярні книги, 11 науково-методичних посібників. Його роботи видані не лише в Україні, але й у Болгарії, Румунії, Польщі, Австрії, Німеччині, Франції, Великій Британії, США, Росії, Казахстані. Ювіляр — Почесний доктор Запорізького національного університету, член Національної спілки журналістів України.

Бажаємо шановному В'ячеславу Юрійовичу козацького запорізького здоров'я, творчої наснаги, нових цікавих наукових досягнень!

С.А. СКОРИЙ